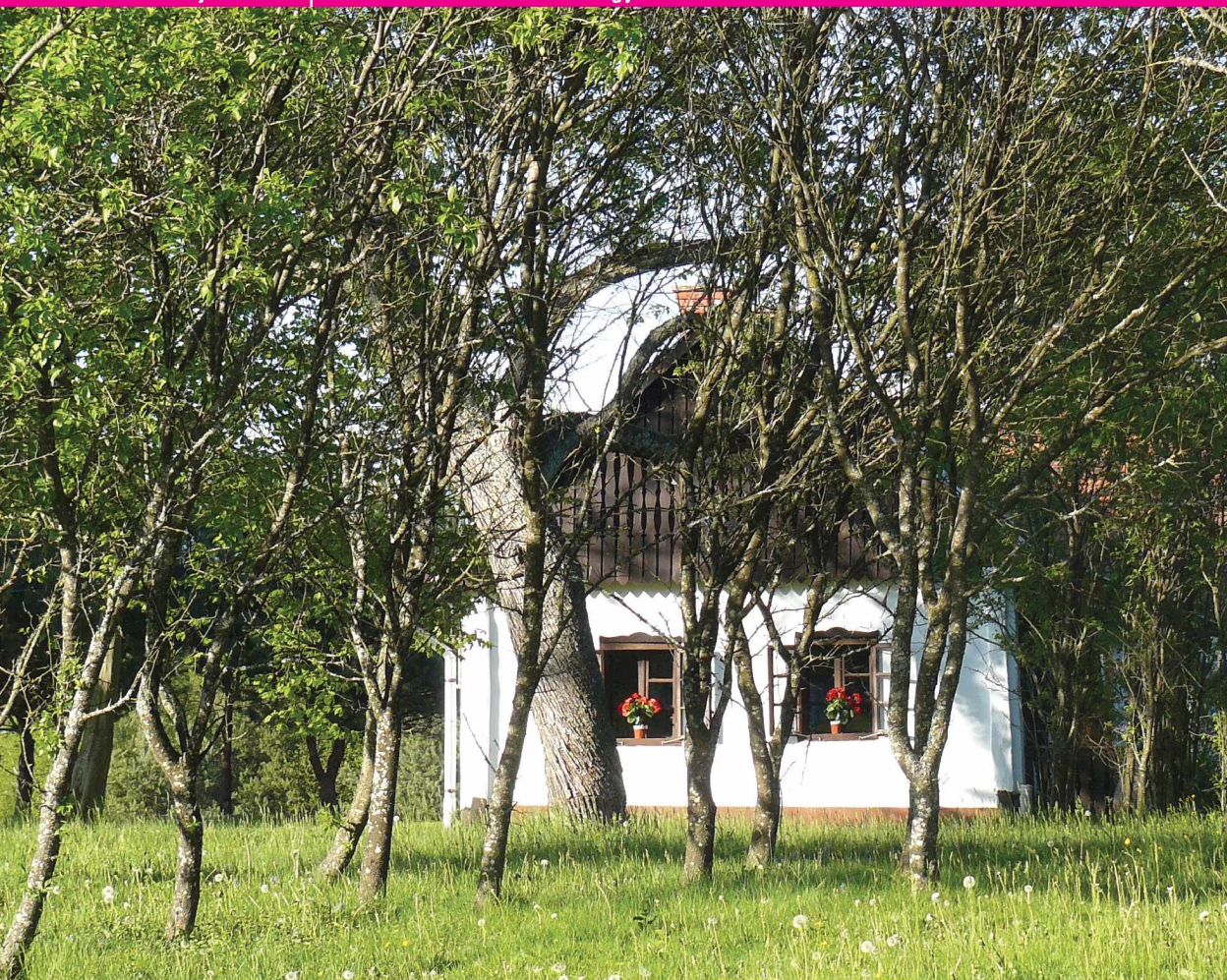

a falu

2014. tavasz

XXIX. évfolyam

Megjelenés minden évszakban

› A helyi termék
turisztikai hasznosítása

› A kistermelés és a
térbeli-társadalmi
polarizáció

› A Tanyafejlesztési
Programok eredményei

› Mintaprogram az
egyedi tájértékek
katasztrozésára és
védelmére

A FALU

Alapítva: 1985

Alapító: Agroinform Kiadó
és Nyomda Kft.

Szerkesztő bizottság:

Németh Tamás
elnök

Csatári Bálint
Csonka-Takács Eszter
Dinya László
G. Fekete Éva
Kovách Imre
Ligetvári Ferenc
Mezőszentgyörgyi Dávid
Ónodi Gábor
Podmaniczky László
Szörényiné Kukorelli Irén
Tóth Albert

Szerkesztőség vezetője:
Eperjesi Tamás

Felelős szerkesztő:
Csuták Máté

Felelős kiadó:
Mezőszentgyörgyi Dávid

Nemzeti Agrárszaktanácsadási,
Képzési és Vidékfejlesztési Intézet
1223 Budapest Park utca 2.
Telefon: 06-1 3628100
E-mail: afalu@nakvi.hu
www.agrarlapok.hu

ISSN 0237-4323

Megjelenik minden évszakban

A borítón és a belveken Horváth Anikó
és Csuták Máté felvételei láthatók.

Tartalom

5

Hamar Anna

A kistermelés és a térbeli-társadalmi polarizáció

17

Gonda Tibor

A helyi termék turisztikai hasznosítása – a vidékfejlesztés új lehetősége

25

Bódi Ferenc

Elégedettség az Észak-Alföldön a helyi szolgáltatókkal és helyi közügyekkel

33

**Kiss Gábor – Novák Judit –
Tóth Szilvia**

Hetési mintaprogram az egyedi tájértékek kataszterezésére és tényleges védelmére

41**Rákóczi Attila**

A közös agrárpolitika tájvédelmi előírásainak konfliktusai a békés megyei Kunhalmok tekintetében

61**Martyin Zita**

Tanyaközpontból élhető kisváros – Mórahalom fejlődése

51**Romvári Róbert**

A Tanyafejlesztési Programok eredményei

73**Pócsi Gabriella**

Könyvismertetés
Tanács István: A Rózsák faluja Felsőszentiván 1972-2012 (a felsőszentiváni önkormányzat kiadványa, 2013)

Az **A falu** szerzői és lektorai – a folyóirat újraindítása óta – díjazás nélkül végzik a munkájukat, ezzel járulnak hozzá a fenntartásához. A megjelent írásművek ezért csak a szerző, illetve a Kiadó hozzájárulásával használhatók fel.

A kistermelés és a térbeli-társadalmi polarizáció¹

Small-scale production and the spatial-social polarisation

Hamar Anna

Abstract

According to the data of Agricultural Census 1991 and 2010, the number of farms decreased with 60 percent in the last one and a half decade. Inhabitants of those settlements, which are situated in the economically most developed Central and West Transdanubian Region of Hungary, ceased agricultural production in the highest quantity. Decreasing the number of farms prevails to a lesser extent in the poor settlements of less-favoured areas. Small-scale production remains important components in the livelihood in disadvantaged settlements, especially in small villages, where the decline in the number of farms is less substantial therefore their numbers are still relatively high.

¹ A tanulmány a „Földből élők: agrárszereplők, vidéki fejlődési pályák és vidékpolitikák Magyarországon” című OTKA kutatás támogatásával készült.

A helyi termék turisztikai hasznosítása – a vidékfejlesztés új lehetősége

Potential use of local products in tourism – new
ways for rural development

Gonda Tibor

Abstract

Local products carry significant cultural heritage values, the increase of their production could bring benefits to regional development. The activities of the new spatial organisations of tourism (e.g. TDMOs) now include this issue, and calls announced in the past few years have helped the promotion of local products and their appearance in the tourism supply. In the present study the author also proposes a possible classification of local products.

The manufacturing and sales of local products are important objectives of the National Spatial Development Concept of Hungary and other regional or rural development strategies.

Based on the examination of current trends it is hoped that the interest in the local products will continuously increase and will be followed by the expansion of supply .

Elégedettség az Észak-Alföldön a helyi szolgáltatásokkal és helyi közügyekkel

**Satisfaction in the Northern Great Plain
with local services and issues**

Bódi Ferenc

Abstract

The Hungarian Academy of Sciences, Centre for Social Sciences and the University of Debrecen Health Faculty and Humanities Faculty have made a survey in winter of 2012/2013 which could achieve about one thousand households in the North Great Plain region. This work was realized in the framework of the Project No 81667 (Hungarian Scientific Research Fund) (Crisis – Reaction – Change). This very same survey was repeated by the University of South Bohemian, Faculty of Health and Social Studies in the South Bohemia region in fall of 2013. The present study can be regarded as a first analysis. The main question was in this research stage: do the inhabitants of the villages or towns have more satisfaction with their basic social services in one of the underprivileged Hungarian region.

Hetési mintaprogram az egyedi tájértékek kataszterezésére és tényleges védelmére

Pilot programme of Hetés for cadastring and active protection of unique landscape features

**Kiss Gábor –
Novák Judit – Tóth Szilvia**

Abstract

A pilot programme has been started in Hetés to register the unique landscape features in a cadastre and to use them in the framework of a greenway. The goal of the pilot programme is to survey the valuable natural and cultural historical landscape features of Hetés as an ethnographic landscape with the inclusion of local communities, and to uncover the real opportunity of their conservation and sustainable use. In this study, we show the of the pilot programme surveying unique landscape features forming the professional basis of the pilot programme and at the same time the subject of its examination, and we also summarise the first experiences of the landscape feature surveys in Hetés.

A közös agrárpolitika tájvédelmi előírásainak konfliktusai a békés megyei Kunhalmok tekintetében

The conflicts of the landscape protection regulations of the common agricultural policy in the look of the kurgans of Békéscounty

Rákóczi Attila

Abstract

Cumanian mounds are landscape elements of overriding importance, a great number of which are located in Hungary, mainly in the Great Hungarian Plain. The oldest mounds may be even 6,000 years old. These man-made mounds are valuable –among others–because of their archeological, cultural, historical, botanical, landscape and pedological significance. They significantly decreased in number in the past decades since they became part of the cultivated areas. There have been several unsuccessful attempts to protect them by bringing them under regulation. There was a significant alteration in the CAP and in the EU regulations in agriculture and as a result of this in Hungarian regulations too, because the kurgans were declared protected by law in 2010 (Good Agricultural and Environmental Condition) in accordance with cross-compliance requirements. However, owing to an EU agrarian regulation Cumanian mounds were designated as protected landscape elements which became the condition of payment of direct support. In our research we focus on the impacts of the regulation through the field studies performed in Békés County, which makes it possible to assess the changes in state of the mounds.

The article presents the history of the mounds and the reasons for their destruction, it mentions the regulation of their preservation as well as its effects, and it searches for solutions of compromise to resolve landscape protection tensions.

The new regulation has created conflicts in the triangle formed by small-holders, kurgans and regulations. For the detection of this tension and for the possibilities of a solution we

conducted an empirical study, a sociological survey with a deep-interview method among Békés-County small-holders as well as the experts of the subject. The respondents were selected according to predetermined viewpoints.

From the results it's evident, that the cultivation and destruction of the mounds isn't the consequence of conscious activity, it can rather be attributed to the lack of knowledge and to ignorance. Having considered our results, we would recommend the rethinking of the range of mounds taken under the effect of the regulation, as well as the allocation of a minimal amount of extra subsidies, and to the authorities the establishment of contact with small-holders and their close cooperation in the interest of rescuing the mounds.

A Tanyafejlesztési Programok eredményei

The results of Farmstead Development Programs

Romvári Róbert

Abstract

First a brief historical background of the evaluation of a special Hungarian rural type settlement, the farmstead (tanya" in Hungarian) is given. Thereafter the main support objectives of the Farmstead Development Program and the received funding purposes according to their objectives and geographical distribution are described. However the popularity of the Program is well-represented by the growing number of project tenders and the continuous increase of financial support. In the light of the result it can be concluded that the Program worked out by the Government provide excellent development opportunities for people living on farmsteads.

Tanyaközpontból élhető kisváros – Mórahalom fejlődése¹

Development from a farm centre to liveable town – the case of Mórahalom

Martyin Zita

Abstract

The paper presents the development path of Mórahalom, which is a small town in Southern Hungary. Mórahalom initially was an agricultural settlement, however in the last decade, mainly due to the investments into spa industry, it has changed significantly: not only its roles but also its urban functions were expanded. This paper aims to present a successful urban development – through the case of Mórahalom –, where the expansion of functions was created in order to strengthen the tourism. The earlier pattern of land use and the built environment has been changed, more and more brownfield lands or old buildings are transformed for tourism, hence transforming the town's functions at the same time. The study is based on statistical analysis, interviews and content analysis of the local media.

¹ A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése országos program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Szerzők

Bódi Ferenc	tudományos főmunkatárs MTA TKK Politikatudományi Intézet
Hamar Anna	tudományos munkatárs MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete
Gonda Tibor	adjunktus PTE IGYK Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézet
Kiss Gábor	osztályvezető VM Környezet- és Természetvédelemért felelős Helyettes ÁT Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály
Martyin Zita	PhD hallgató SZTE Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék
Novák Judit	fejlesztéskoordinációs referens VM Környezet- és Természetvédelemért felelős Helyettes ÁT Környezeti Fejlesztéspolitikai Főosztály
Pócsi Gabriella	tervezési referens Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet
Rákóczi Attila	PhD hallgató SZIE Környezettudományi Doktori Iskola
Romvári Róbert	tervezési referens Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet
Tóth Szilvia	doktorandusz ELTE Földtudományi Doktori Iskola

